

ประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก ของนักเรียนแกนนำสาธารณสุขโรงเรียนสายน้ำทิพย์

ฤดีมาศ งามสง่า*

อลิสา นิติธรรม** อาคม ทิพย์เนตร***

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกัน โรคไข้เลือดออกของนักเรียนแกนนำสาธารณสุข โรงเรียนสายน้ำทิพย์ โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบทดสอบก่อนและภายหลังการทดลอง โดยมี 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำนวน 50 คน กลุ่มละ 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือโปรแกรมการสอนสุขศึกษาประกอบด้วยเนื้อหาสาระและกระบวนการของรูปแบบ และแบบสอบถามสำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง คือก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที่ (dependent-Samples t-test , independent-Samples t-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ภายหลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ภายหลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : โปรแกรมการสอนสุขศึกษา, การป้องกันโรคไข้เลือดออก

*นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพและสุขศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

**รองศาสตราจารย์ (การส่งเสริมสุขภาพและสุขศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***อาจารย์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา(สุขศึกษา) โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ติดต่อผู้พิมพ์: ฤดีมาศ งามสง่า

E-mail.: kanuengsom@hotmail.com

มือถือ 087-2448988

รับบทความ 9 กรกฎาคม 2562

แก้ไขบทความ 16 พฤษภาคม 2563

ตอบรับ 18 พฤษภาคม 2563

Effectiveness of Health Education Program about Dengue Prevention in a Public Health Leader Students of Sainamthip School

Ruedeemas Ngamsanga*

Alisa Nititham** Akom thipnet***

Abstract

This study is a quasi-Experimental research and the objective was to study the effectiveness of Health Education Program of Dengue prevention in public health leading students of Sainamthip school. This research was conducted by studying before and after experiment. Samples of 50 public health leading students were divided into 2 groups; experimental and control group. Each group has 25 leading students. The experimental instrument was health education program and questionnaire developed by a research for data collection. Data were collected for 2 times-before and after experiment. Data were analyzed by using analytical statistic, percentage, mean, standard deviation, dependent-sample t-test, and independent samples t-test

The study results had shown as follows:

1. Experimental group in after experiment had better mean of knowledge of dengue fever disease, perception of severity of dengue fever, risk opportunity of dengue fever, and behavior to prevent dengue fever than before experiment at the statistically significant at level .05.

2. Experimental group in after experiment had better mean of knowledge of dengue fever disease, perception of severity of dengue fever, risk opportunity of dengue fever, and behavior to prevent dengue fever than control group at the statistically significant at level .05.

Keywords: Health Education Program, Dengue Prevention

*Master of Science students (Health Promotion and Health Education) Faculty of Education Kasetsart University

**Associate professor (Health Promotion and Health Education) Faculty of Education Kasetsart University

***Lecturer, Head of learning subject group, Health education and Physical education (Health Education)

Contract: Ruedeemas Ngamsanga

E-mail.: kanuengaom@hotmail.com

Mobile: 087-2448988

Received July 9, 2019 ; revised May 16, 2020 ; accepted May 18, 2020

บทนำ

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่อุบัติใหม่เมื่อประมาณ 60 ปีที่แล้ว (emerging disease) นั่นคือโรคติดต่อที่มีอุบัติการณ์ในมนุษย์เพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงที่เพิ่งผ่านมาโดยระบาดใหญ่เป็นครั้งแรกที่ประเทศฟิลิปปินส์ในปี พ.ศ. 2497 ประเทศไทยมีรายงานการระบาดของโรคไข้เลือดออกเมื่อ พ.ศ. 2501 ซึ่งระบาดมานานกว่า 60 ปี (ศิริเพ็ญ ภัฏยาณรุจและคณะ, 2556) โรคไข้เลือดออก เป็นโรคประจำถิ่น ของประเทศไทย โดยมีแนวโน้มของจำนวนผู้ป่วยในระยะยาวสูงขึ้นเรื่อยๆ มาตลอด รวมทั้งพบผู้ป่วยได้ทุกเดือนตลอดทั้งปี

สถิติการระบาดของไข้เลือดออกพบว่ามีรูปแบบการระบาดของโรคไข้เลือดออกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นแบบปีเว้นปี มาเป็นแบบสูง 2 ปีแล้วลดต่ำลง หรือลดต่ำลง 2 ปีแล้วเพิ่มสูงขึ้น (กรมควบคุมโรค, 2561) จากการศึกษาข้อมูลย้อนหลังพบว่า พ.ศ. 2556 มีการระบาดของโรคเพิ่มเติมหลายจังหวัดของภาคกลาง และภาคตะวันออก ต่อมา ปี 2558 มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าของปี 2557 โดยจังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่พบการระบาดของโรคไข้เลือดออกสูง ซึ่งสถานการณ์ของโรคไข้เลือดออก ปี 2561 ข้อมูลวันที่ 7 มกราคม - 9 มิถุนายน 2561 ของกรมควบคุมโรค สำนักอนามัย พบว่ามี ผู้ป่วยสะสมของกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,384 ราย และอัตราป่วยตามกลุ่มอายุที่พบสูงสุดในกรุงเทพมหานคร 3 ลำดับแรก คือ 1) กลุ่มอายุ 10 - 14 ปี (97.27 ต่อประชากรแสนคน) 2) กลุ่มอายุ 15 -24 ปี (79.29 ต่อประชากรแสนคน) และ กลุ่มอายุ 5 -9 ปี (78.86 ต่อประชากรแสนคน) จากสถิติการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกพบว่า บุคคลกลุ่มนี้เป็นเด็กวัยเรียน ซึ่งการเจ็บป่วยส่งผลกระทบต่อหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ในเรื่องเงินในการรักษา และเสียเวลาในการศึกษา เป็นต้น

โรงเรียนสายน้ำทิพย์เป็นโรงเรียนหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานครที่ยังคงมีปัญหาระบาดของโรคไข้เลือดออก และมีการดำเนินการเฝ้าระวังและควบคุมโรคไข้เลือดออกทุกปี จากสถิติการเฝ้าระวังทางระบาดจากการศึกษาข้อมูลย้อนหลังพบว่า ปี 2558 พบว่า มีนักเรียนโรงเรียนสายน้ำทิพย์ ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 5 คน คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 500 ต่อแสนประชากร และในปี 2560 มีนักเรียนป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 3 คน คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 300 ต่อแสนประชากร (งานอนามัยโรงเรียนสายน้ำทิพย์, 2560) ซึ่ง อัตราป่วยไข้เลือดออกต้องไม่เกิน 50 ต่อแสนประชากร (กรมควบคุมโรค, 2560) และจากการติดตามผลการดำเนินงานของนักเรียนโรงเรียนสายน้ำทิพย์พบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก แต่ยังไม่คิดว่าตนเองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่เกิดโรคเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว และคิดว่าการเป็นโรคไข้เลือดออกไม่ได้รุนแรง โดยพบว่าเมื่อมีการกระตุ้นหรือรณรงค์จากนักเรียนแกนนำสาธารณสุข นักเรียนทุกคนก็จะตื่นตัว และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่เมื่อใดที่ขาดการกระตุ้นก็จะหยุดทำ หรือทำน้อยลง จึงเกิดความไม่ยั่งยืนในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นตัวกำหนด Roger R.W., (1975) กล่าวว่า แรงจูงใจในการป้องกันโรคจะช่วยส่งเสริมความตั้งใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างจริงจัง โดยบุคคลนั้นจะทำได้เมื่อเห็นว่า

อันตรายรุนแรง และเมื่อมีความกลัว ความวิตกกังวลต่อการเกิดโรคของตนเองที่เหมาะสมจะกระตุ้นให้เกิดความใส่ใจในการดูแลตนเอง เพื่อลดความวิตกกังวลให้หมดไป ทำให้ผู้มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรครู้ถึงความเสี่ยงและความเจ็บป่วยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความตระหนักว่าตนมีความเสี่ยงด้านสุขภาพซึ่งหากปล่อยไว้จะเกิดความร้ายแรง มีความตั้งใจและมีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนตนเอง สามารถวางแผนให้ตนเองมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น (ณัฐฉิ นิมมา, 2556)

จากสถิติการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกพบว่าการระบาดของโรคไข้เลือดออกพบมากในช่วงเด็กวัยเรียนซึ่งอยู่ในช่วงประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียน แกนนำสาธารณสุข ซึ่งทำหน้าที่เหมือนอาสาสมัครสาธารณสุข อัญชลี อัญชลี จันทรินทร์กร (2557) กล่าวว่าอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องโรคไข้เลือดออกเป็นอย่างดีมีความเข้าใจใช้ความรู้ประเมิน และสื่อสารเกี่ยวกับสารสนเทศโรคไข้เลือดออกเพื่อการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและคนในชุมชนให้ปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออกได้และได้มีการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพบว่า ประสิทธิภาพของโปรแกรม สุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุม โรคไข้เลือดออก มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ไปในทางที่ดีขึ้น ก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ/ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งในกลุ่มทดลองมีการใช้กระบวนการกลุ่มโดยใช้เกมเป็นกิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม ทำให้ทุกคนเกิดความคุ้นเคย และสมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม มีการสาธิตและฝึกปฏิบัติจริงในการแก้ไขปัญหาไข้เลือดออก (วิมล เลหาพิชาติชัย, 2556) ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการประยุกต์องค์ประกอบของทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค เป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นพื้นฐานในการจัดโปรแกรมสุขศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับจะสามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อให้นักเรียนแกนนำสาธารณสุขโรงเรียนสายน้ำทิพย์สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนถ่ายทอดความรู้และกระตุ้นเตือนให้นักเรียนทุกคนเกิดความรู้และความตระหนักเพื่อลดอัตราการป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกในโรงเรียนสายน้ำทิพย์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนแกนนำสาธารณสุขโรงเรียนสายน้ำทิพย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ทักษะเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

ผลการวิจัย

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ทักษะเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบจับคู่ (dependent-samples t-test)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ทักษะเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ กลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ระยะเวลาการวัดความรู้	N	μ	σ	t	df	p-value
ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก						
ก่อนการทดลอง	25	5.08	1.22	-4.38	24	.000*
หลังการทดลอง	25	6.72	1.24			
ทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก						
ก่อนการทดลอง	25	2.98	.37	-1.132	24	.269
หลังการทดลอง	25	3.10	.34			
การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก						
ก่อนการทดลอง	25	2.73	.32	-7.08	24	.000*
หลังการทดลอง	25	3.22	.30			

ระยะเวลาการวัดความรู้	N	μ	σ	t	df	p-value
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก						
ก่อนการทดลอง	25	2.83	.29	-4.45	24	.000*
หลังการทดลอง	25	3.21	.25			
ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก						
ก่อนการทดลอง	25	3.06	.34	-.105	24	.917
หลังการทดลอง	25	3.07	.05			
พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก						
ก่อนการทดลอง	25	1.89	.27	-8.72	24	.000*
หลังการทดลอง	25	2.44	.22			

*P<.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ทักษะเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent-Samples t-test)

วิเคราะห์ข้อมูล	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	df	p-value
	μ	σ	μ	σ			
ความรู้เรื่องโรค							
ไข้เลือดออก							
ก่อนการทดลอง	5.08	1.25	5.24	1.47	-.41	48	.68
หลังการทดลอง	8.00	1.08	6.72	1.24	-3.88	48	.000*
ทัศนคติเกี่ยวกับโรค							
ไข้เลือดออก							
ก่อนการทดลอง	2.98	.37	2.99	.33	-.08	48	.937
หลังการทดลอง	3.10	.34	3.07	.28	.40	48	.688
การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก							
ก่อนการทดลอง	2.73	.32	2.99	.33	-2.79	48	.007
หลังการทดลอง	3.22	.30	2.89	.20	4.40	48	.000*
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก							
ก่อนการทดลอง	2.83	.29	2.84	.30	-.19	48	.850
หลังการทดลอง	3.21	.25	3.00	.29	2.75	48	.008*
ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง							
ก่อนการทดลอง	3.06	.34	3.12	.28	-.58	48	.56
หลังการทดลอง	3.07	.28	3.11	.31	-.42	48	.067

วิเคราะห์ข้อมูล	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	df	p-value
	μ	σ	μ	σ			
พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนใน							
การป้องกันโรค							
ไข้เลือดออก							
ก่อนการทดลอง	1.89	.27	1.90	.25	-.16	48	.87
หลังการทดลอง	2.44	.22	2.02	.06	5.44	48	.000*

*P<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ทักษะคิดเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรค ไม่แตกต่างกัน

ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

การใช้โปรแกรมการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนแกนนำสาธารณสุขโรงเรียนสายน้ำทิพย์ในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก คะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ทักษะคิดเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค

ใช้เลือดออก ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ดีกว่าก่อนการทดลอง

จากผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รักษ์ทร เพชรสุข (2557) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนโรงเรียนวัดราชผาติการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวนทั้งสิ้น 105 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของนักเรียนโดยเฉลี่ย มีความรู้อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.64 (S.D. = 0.46) และสอดคล้องกับ นรินทร์ กระจายกลาง (2559) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัฐในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 69.4 มีความเชื่อด้านสุขภาพ ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก เมื่อพิจารณาความเชื่อด้านสุขภาพ รายด้านพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ ประโยชน์และอุปสรรค และแรงจูงใจ ร้อยละ 66.4, 65.3, 62.3 และ 64.7 ตามลำดับ ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรค แรงจูงใจและความเชื่อ ด้านสุขภาพภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 นอกจากนี้การกระตุ้นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการป้องกันไข้เลือดออก เกี่ยวกับการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงควรได้รับ การกระตุ้นจากสื่อสาธารณะดีกว่าการกระตุ้นจากครอบครัวและเจ้าหน้าที่แสดงให้เห็นว่าในการจัดกิจกรรมกระบวนการวิจัยที่มีกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ ในการช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการป้องกันโรคไข้เลือดออกถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการกำจัดลูกน้ำยุงลาย ตลอดจนสามารถนำไปปฏิบัติในการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์และกำจัดลูกน้ำยุงลายในพื้นที่จริงและควรใช้การกระตุ้นจากสื่อสาธารณะและสื่อต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันไข้เลือดออกดีขึ้นกว่าเดิม

สมมติฐานที่ 2 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ทักษะเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมป้องกันไข้เลือดออก ดีกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก สูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัชชา นันทมาคุณ (2556) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียนที่มีต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องไข้เลือดออกและยุ่งเกี่ยวกับการรับรู้ โอกาสเสี่ยงและความรุนแรงและโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยเป็นไข้เลือดออกมากกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ศิรินันท์ คำสี และญาติา เรียมริมมะดัน (2561) ที่ได้ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.21$; $p<0.01$) แสดงให้เห็นว่า กระบวนการของโปรแกรมสุขศึกษาที่ผู้วิจัยจะทำการส่งผลให้ภายหลังการทดลองนักเรียนแกนนำสาธารณสุขมีความรู้มากขึ้น จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ส่วนมากอยู่ในระดับดี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าการจัดโปรแกรมการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนแกนนำสาธารณสุข โรงเรียนสายน้ำทิพย์ครั้งนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกดีขึ้น จึงควรนำโปรแกรมการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก ของนักเรียนแกนนำสาธารณสุข โรงเรียนสายน้ำทิพย์ และนำไปปรับใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นต่อไป
2. จากการศึกษาพบว่าการใช้สื่อ บรรยายประกอบสไลด์ วีดีโอ แผนภูมิ และภาพทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจในวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของผู้วิจัยได้มากขึ้น
3. การจัดกิจกรรมบางกิจกรรม ควรมีความยืดหยุ่นเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมและใช้ความรู้ความสามารถที่มีอย่างเต็มศักยภาพ
4. จากการศึกษาพบว่าทำให้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและประมวลผลความรู้ในรูปแบบของตนเองทำให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น
5. จากการศึกษาพบว่าระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองหลังการทดลองลดลงอาจเป็นเพราะการไม่ย่ำเตือนนักเรียน ทำให้นักเรียนลืมนึกและเพิกเฉยกับสิ่งที่ตนเองตั้งใจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *คู่มือโรคติดต่อสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. 2, 31-34.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *สถานการณ์โรคไข้เลือดออก กรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.thaivbd.org>.
- งานอนามัยโรงเรียนสายน้ำทิพย์. (2560). รายงานโรคติดต่อในสถานศึกษา , 1-15 .
- ณัชชา นทีมหาคุณ. (2556). *ผลของโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียนที่มีต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ กระจ่ายกลาง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัฐในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. ชลบุรี: สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รภัทร เพชรสุข. (2557). *ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนโรงเรียนวัดราชผาติการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: พยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิมล เลหาภิชชาติชัย. (2556). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาสุขศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิรินันท์ คำสี และญาดา เรียมริมมะดัน. (2561). *ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา*. *วารสารมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติวิชาการ*. 22, 43-44.
- ศิริเพ็ญ กัลยาณรุจ, มุกดา หวังวีรวงศ์ และวราณี วัชรเสวี. (2556). *แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคไข้เลือดออกเดงกี ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษามหาราชนี*. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัย.

- อัญชลี จันทรินทร์กร. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.)ในเทศบาลตำบลสวนหลวงอำเภอกระทุ่มแบนจังหวัดสมุทรสาคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพและสุขศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐวุฒิ นิมา. (2556). *ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพตามทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคที่มีต่อการลดน้ำหนักและเปอร์เซ็นต์ไขมันของนักเรียนที่มีภาวะน้ำหนักเกิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Rogers, R. W. (1975). *A protection motivation theory of fear appeals and attitude change.* †*Journal of Psychology*, pp. 93-114.
- World Health Organization. (1997). *Dengue hemorrhagic fever: diagnosis, treatment, prevention and control.*